

UČENJE

U klasičnom (respondentnom) uslovljavanju Pavlovlevog tipa neutralne draži (razni objekti i pojave iz okoline) dobivaju novo značenje kad su asocirane sa nekom vrstom ponašanja koje nije pod našom voljnom kontrolom. U operativnom ponašanju (učenje putem pokušaja i pogrešaka) posljedice su te koje određuju ponašanje. To znači da postoji velika vjerovatnoća da ćemo mi ponoviti ono ponašanje ili uraditi one stvari koje nam obezbjeđuju da se osjećamo dobro i prijatno (pozitivno potkrepljenje), a izbjegavaćemo one situacije i događaje gdje se osjećamo neprijatno ili loše (negativno potkrepljenje). Neki učenici imaju poteškoća da razlikuju klasično uslovljavanje Pavlovlevog tipa (respondentno) i operativno uslovljavanje (ponašanje) Skinerovog tipa. Isto tako, poteškoće se javljaju kad te dvije vrste učenja treba da razlikujemo od učenja posmatranja (učenje po modelu). Već smo kazali da se klasično (respondentno) uslovljavanje odnosi više na ponašanje koje nije pod našom svjesnom kontrolom, kao što su refleksi, dok je operativno učenje i ponašanje svršishodno, namjerno i cilju usmjereni. Takođe, i potkrepljenje je različito u različitim vrstama učenja. U klasičnom uslovljavanju potkrepljenje prethodi ponašanju (reagovanju), dok u operativnom učenju potkrepljenje dolazi poslije odgovora (ponašanja).

Ali, u životu se često ove dvije vrste učenja ili ponašanja kombinuju i idu zajedno u nekim oblicima ponašanja. Uzmimo ovaj primjer: Kako malo trogodišnje dijete stiče strah od pčele? U početku dijete se ne boji pčele, ali poslije ujeda i sam izgled (pojava) pčele asociran je (povezan) sa bolom ujeda pčele. I tako dijete uči (stiče) strah od pčele. Zato, kad god dijete opazi pčelu - ono bježi i tako izbjegava ponavljanje bolnost iskustva. Dakle, u ovom slučaju, obje vrste učenja (i učenje uslovljavanjem Pavlovlevog tipa, tj. respondentno učenje i operativno učenje Skinerovog tipa) učestvuju u formiranju ponašanja djeteta i sticanju straha od pčele.

Vaš zadatak je da u svakom dolje navedenom primjeru označite o kojoj vrsti učenja (respondentno, operativno posmatranje) se radi u određenoj situaciji koja je dolje navedena. Na praznoj liniji ispred tvrdnje napišite onaj oblik učenja o kome je riječ u toj određenoj situaciji. Evo kako ćete raditi:

Razmislimo o mogućim efektima TV programa gdje ima puno
nasilja i
njegovom uticaju na desetogodišnjake. Kako možemo istražiti da
li
gleđanje takvih programa na TV utiče na to da se djeca ponašaju
agresivnije.

Situacija (primjer):

_____
Pas ulazi u kuhinju i luči pljuvačku kad čuje zveket posuđa.

Očigledno je da u ovoj situaciji ispred tvrdnje: Pas ulazi u kuhinju i luči pljuvačku kad čuje zveket posuđa - treba napisati riječ **respondentno**, jer se o tom obliku učenja radi u gore navedenoj situaciji. Uradite tako i za sve ostale tvrdnje. U nekim situacijama biće kombinovana dva oblik učenja.

_____
Prilikom vožnje, vozač autobusa staje i pritiska kočnicu na pojavu crvenog svjetla.

_____
Dječak se uplaši kad neko glasno viče.
Njegov otac često na njega galami. Dječak uvijek doživljava strah kad vidi svoga oca.

_____
Dječak gleda televiziju i vidi kako glavni junak udara drugog dječaka i otima mu novčanik. Sljedećeg dana dječak koji je gledao tu scenu na televiziji to isto čini dječaku iz susjedstva. Kad ga presretne na putu za prodavnicu, udara ga i otima mu novac.

_____
Desetomjesečna beba kaže: "Ma-ma". Kad to vide i čuju, roditelji od sreće grle i ljube dijete. Beba ponovo zatim izgovara riječ "ma-ma" sve češće.

_____
Učenik je dobro i marljivo učio riječi iz engleskog jezika i zato dobio dobru ocjenu na testu znanja o poznavanju riječi iz engleskog jezika. Zato on sada uvijek marljivo radi i uči pred svaki test engleskog jezika, ali i drugih predmeta.

_____
govoreći:
Majka ukori svoju malu nemirnu kćerkicu

“Umiri se, sada je dosta. U stvari, već je i previše”. Kada je njen mlađi brat naljuti, djevojčica mu kaže: "Sada je dosta, to je, u stvari, i previše i prestani već jednom".

Pitanja za razmišljanje

Navedi i obrazloži glavne razlike između učenja uslovljavanjem (Pavlovlevog tipa), učenja putem pokušaja i pogrešaka (operativno ponašanje Skinerovog tipa) i učenja posmatranjem (učenje po modelu).

Pokušajte pronaći i napraviti strategiju učenja za učenika koji ne voli da uči i radi svoje domaće zadatke kad dođe kući, jer više voli da ide da igra košarku ili gleda televiziju.

Kako možemo objasniti da neki ljudi imaju automatski pozitivna ili negativna osjećanja prema nekim osobama, iako ih prvi put vide ili susreću u svom životu? Kakva je uloga uslovljavanja (respondentnog učenja) u svemu tome?
